

מאיה גז

מחאה על החמאה

העלאת המס הוקפאה, בפריפריה נהנים ממשכורת עירונית במחירי פרבר - וממדיניות רווחה מפוארת • אז למה בכל זאת מפגינים הצרפתיים, ואילו כוחות בינלאומיים עומדים מאחורי המחאה?

צילום: Unsplash

היה עדיף להוריד את מחירי הדלק ולתרום להתחממות הגלובלית? בית קפה בפריז

הטוב של המילה) ולא ממלא את יומו ב"גוריו" על חשבון הקופה הריקה ממילא של הרפובליקה.

מי רוצה שמקרון יתפטר?

לפני 50 שנה ושישה חודשים התקיימה המחאה הגדולה של מאי 1968 – "מרד הסטודנטים". מכוניות עלו בלהבות ממש כמו עכשיו. רחבת אוניברסיטת הסורבון נחסמה. פריז שותקה על ידי איגודי סטודנטים שהודוה ומחו נגד מטרה מוגדרת ומסוימת. זה היה מרד ממוקד ולא אמורפי. פריז בערה. ועדיין, לא מת אף לא אדם אחד. אחרי חודש, שארל דה גול, הנשיא באותה תקופה, התי-פטר והכריז על בחירות חדשות. הוא נבחר שוב לנשיא וניצחונו היה מוחלט. ועכשיו? שתי הרוגות, צרפתים מדרממים, חלונות ראווה של עסקים מנופצים. מוויאונים סוגרים את שעריהם ומגדל אייפל ננעל למבקרים. בנאומו ביום שני האחרון רמז עמנואל מקרון על שימוש בסמכותו כנשיא כדי להעלות את משכורת המינימום בצ-רפת כבר בתחילת 2019. המשמעות? 100 יורו נוספים לשכירים שמרוויחים מינימום. המשמעות האמיתית? חפירת הבור העמוק ממילא של קופת המדינה.

בואו נסכים על כך שזאת כבר מזמן לא הפגנה. זאת גם לא מחאה. וכל מה שקורה בצרפת בארבעת ימי השבת האחרונים הוא מאוד לא צרפתי. מאחר שלהתקוממות הזאת אין ראש, אין מפ-לגה, אין מינהלת ואין נציגות, עולה השאלה המסקרנת מי עומד מאחורי כל זה. מי מלבה את האלימות ברשתות החברתיות וקורא לצרפתים לצאת אל הרחוב? האם מדובר בכוחות פנים-צרפתיים או בכוחות מן החוץ, מהקהילה הבינלאומית? למי יש אינטרס בהתפרטותו של הנשיא עמנואל מקרון? ואיזה תחליף טוב יותר קיים היום בנמצא לנשיא אחר שיוכיח את צרפת בקצב ובמסגרת התרבותית שאליהם היא מורגלת? •

ד"ר מאיה גז היא מומחית לתרבות צרפת. מרצה וחוקרת במכללת הדסה בירושלים ובאוניברסיטת תל אביב. ספרה לילדים, "המגדל של גוסטב", ראה אור לאחרונה

בואו נשאל עכשיו שוב את השאלה: אז על מה מפגינים הצ-רפתים? מדוע הם יוצאים לרחובות, מתפרעים, מנפצים, מכים, מניפים אלות מחוברות לכדורי ברזל של משחק ה"פאטאנק"? הם מתנגדים להעלאת מס ירוק? היה עדיף להוריד את מחירי הדיול ולתרום להתחממות הגלובלית? והנה, הנשיא מקרון הקפיא את העלאת המס והצרפתים עדיין ברחובות, חלקם משולחי כל רסן. אז על מה הם מפגינים עכשיו? יוקר המחיה? איזה יוקר?

בואו ניקח לדוגמה את אותם אנשי פריפריה שגרים במרוחק מהמטרופולין. הם מתגוררים במקום שכוח אל, פינה אלוהית אך אוטורית של צרפת. אין עבודה בפניהן גן העדן הזאת, וכשהם מת-עוררים בבוקר הם שומעים את ציוץ הציפורים ואת אוושת גלי הים. הם נאלצים לנסוע במשך שעותיים וחצי במכוניתם הפרטית על דיזל מטנף (שמקרון כאמור ביטל את העלאת המס עליו), ואחרי נסיעה ארוכה הם מגיעים לעיר הגדולה ומתחילים לעבודה. המשכורת שלהם היא משכורת עירונית והם זוכים לכל הזכויות הסוציאליות. אם יפוטרו, יזכו לדמי אבטלה של 30-250 יורו ליום לתקופה שיכולה להגיע לעד שלוש שנים. אם הם רווקים, יזכו גם למעין מענק חד-פעמי מהמדינה "לגשר" על תקופת התעסוקה והאבטלה (מענק שנקרא בעבר RMI וכיום RSA). בסוף היום הם חוזרים הביתה לפיסת גן העדן.

בגלל שיש במקום שבו הם גרים 20 תושבים במקרה הטוב, הרשתות הגדולות לא פתחו שם סניפים וקרוב לוודאי שאין גם סופרמרקט. זה לא כלכלי לעסקים גדולים ולרשתות להסתמך על אוכלוסייה מצומצמת כל כך. אז הם קונים במכולת או בעסק משפחתי או פרטי, אצל אופה, ירקן וקצב שגובה את המחירים בהתאם ליכולת הכלכלית של תושבי האזור. כלומר, בסופו של יום, הם לא באמת סובלים מיוקר מחיה. המשכורת שלהם היא עירונית אבל יוקר המחיה הוא של פרבר.

אין ספק שחלק גדול מהצרפתים מחשיב עצמו מקופח. אין ספק שקיימים צרפתים עניים. אין ספק שבעיני חלק מהם, המחאה הזאת לגיטימית, כנה ואמיתית. אבל רוב הצרפתים לא יודעים שקר שם בחוץ, מוחץ לצרפת. הם לא יודעים שיש מדינות שבהן האזרח לא מקבל מהמדינה את סל ההטבות המפנק עד שחיתות (במובנה

ה צרפתים אלופים בהפגנות. הם אנשים רציניים, פדנטים, חושבים לאט ועובדים עוד יותר לאט. אבל כשצריך לצאת להפגנה, הם מנערים מעצמם את אבק האיטיות ומסתערים כמו נמרים. בצרפת הפגנה היא דת של ממש. מכירים את הבריחה על האיש שעבר ברחוב, ראה תור של אנשים ונעמד בסופו? מדובר בצרפתי. אותו עיקרון עובד בצרפת גם עם הפגנות. יש סיבה למסיבה אבל לא צריך סיבה להפגנה. יוצאים לרחובות? כולם מצטרפים.

ההפגנה האחרונה שהפכה לתגרה אלימה בין אזרחים ושוטרים מציפה את הכותרות בחודש האחרון. בארבע השבתות האחרונות יצאו הצרפתים לרחובות צרפת והציפו בין השאר את השאנו אליזה בלהבות, עשן, קריאות וצעקות. השאלה שנשאלת בחודש האחרון היא: אז על מה מפגינים הצרפתים?

שינויים פוליטיים, מחאות והפגנות הם חלק מהרנ"א של הצ-רפתים. מאז המהפכה הצרפתית ב-1789 וביטול המונרכיה, הפכה המריאן לסמל של צרפת. ציורו של דלקרואה, "החירות מובילה את העם", מציגה אישה חשופת חזה מניפה את דגל הטריקולור וחולשת על כל שכבות האוכלוסייה: בורגנים, קבצנים, חיילים ואפילו ילד אחה, גופות, פצועים. התמונה הזאת מייצגת את צרפת פוסט המהפכה. מאז הפכה צרפת ל"מאמא הגדולה" שמפנקת את ילדיה – הלוא הם האזרחים – נותנת להם דמי כיס נדיבים וסובלת מגירעון של מיליארדים. וצרפת, ידידי, היא אמא מפנקת במיוחד. היא לא רק מפזרת כסף בנדיבות על ילדיה, אלא מעניקה להם חינוך איכותי במיוחד, בעזרת חוקים שפועלים רק ובעיקר לטובת האזרח הקטן, התושב או המהגר.

35 שעות עבודה בשבוע עם הפסקה של שעה לארוחת צה-ריים או סיאסטה; שעות נוספות בתקצוב גבוה במיוחד; לא כותי-בים אי-מיילים מחוץ לשעות העבודה; מקבלים כמעט 200 יורו בחודש קצבת ילדים. מדוע כה הרבה? משום שבצרפת ממוצע הילדים למשפחה הוא 1.6, והצרפתים רוצים לעודד ילודה. ומה קורה כשהילד מגיע לגיל 18? ההורה יכול לבחור אם להמשיך לקבל את קצבת הילדים או להעביר אותה לילה, כדי שתסייע לו לשלם את שכר הדירה.

על חשבון הקופה הריקה

ומה עושה סטודנטית ישראלית זרה שמגיעה לצרפת כדי ללמוד? במשך ארבע שנים למדתי בסורבון על חשבון מלגת מחיה של הממשלה הצרפתית. שכר הלימוד השנתי ששילמתי עמד על 4.5 יורו. ביטוח הבריאות הנוסף שעשיתי עמד על 6 יורו לחודש וכיסה אשפוזים באפלי יורו ומגוון טיפולים מסחרה. אני לא מיוחדת. כל סטודנט זוכה בצרפת לתנאים הללו.

ושכר הדירה? חברה שלי בפריז, אם חדי-הורית לילדה, פנתה לעירייה וקיבלה דירת שלושה חדרים ברובע ה-15 בפריז תמורת שכר דירה של 74 יורו לחודש. מתברר שהעירייה שמה לעצמה בכל שנה מטרה לבנות דיור בריהשגה. כך היא הופכת לבעלת בניינים שלמים בעיר, משפצת אותם ומעניקה לתושבים ולאזרחים שזקוקים לכך את הזכות לחיות בעיר במחיה, שהקשר בינו לבין המילים "יוקר מחיה" רחוק כמו פריז מהמאדים.

ואגב, בצרפת אין תשלומי ארנונה ומים. וחוק חדש אוסר על בעלי דירות להעלות את שכר הדירה. גם לא בין שוכר לשוכר. שכר הדירה צמוד למדד. ואת עמלת התיווך לדירה משלם המי-שכיר ולא השוכר. וזכויות השוכר עולות על אלה של המשכיר. אסור לפנות משכיר בחודשי החורף, ומותר לפנות אותו רק אם בעל הדירה או קרוב משפחה נכנס לגור בדירה בעצמו.

חברה אחרת שלי, שסבלה מעודף משקל, קיבלה חופשת "מחלה" בתשלום מעבודתה ונשלחה על ידי המדינה לספא בפרובנס לטו-רת שאיפת אוויר נקי, תוכנית תזונה ופעילות גופנית. המשכורת שלה הופקדה לחשבון הבנק כמו שעון בשלושת החודשים הללו.